

İSPANYA'DA ÖPÜCÜK KRİZİ FEDERASYONU SALLADI

Sporda toplumsal cinsiyet eşitliği ayrımcılık ve taciz vakalarını sorgulamayı, bu kapsamda eşitlik için temel engelleri de ele almayı içerir. Sporda yaşanan ayrımcılık ve taciz vakaları, hem kadın hem de erkek sporcular için psikolojik, fiziksel ve profesyonel zararlara yol açabilir. Aynı zamanda, spor organizasyonları için ciddi bir imaj ve finansal zarara neden olabilir. Bu durum bize geçtiğimiz günlerde İspanyol Futbol Federasyonu Başkanı Luis Rubiales'in Kadınlar Dünya Kupası zaferini kutlayan İspanya Kadın Milli Futbol Takımı'nın forvet oyuncusu Jennifer Hermoso'yu dudağından öpmesi olayını hatırlatıyor. Rubiales, dudaktan öpücüğün "karşılıklı" olduğunu iddia ederken Hermoso, kendisinin bu öpücüğe izin vermediğini açıkladı. Bu durumun ardından uluslararası basın, bu hareketi sadece Hermoso'ya yapılan bir saldırı olarak değil, futboldaki cinsiyet ayrımcılığını yansıtan bir saygısızlık olarak eleştirdi. Kınamanın ardından Dünya Futbol Federasyonu, geçtiğimiz Cumartesi günü Mr. Rubiales'ı geçici olarak görevden aldı. FIFA, Rubiales'ın 90 gün süreyle futboldan uzaklaştırıldığını açıkladı. İspanya Kadın Milli Takımı ve takım içinde yer alan diğer kadın oyuncular, mevcut yöneticilerle devam edilirse İspanya adına sahada olmayacaklarını dair ortak bir beyanda bulundular. Geçtiğimiz pazartesi günü İspanya'nın üst düzey ceza mahkemesi, Rubiales'in hareketlerinin cinsel saldırı olarak kabul edilip edilmediğini belirlemek için ilk incelemeyi başlattı. Konuyla ilgili nihai karar yakın zamanda verilecek. Yaşananların bu denli gündeme gelmesi, sadece cinsel suçlar bağlamında değil 2022 yılında kabul edilen ve kamuoyunda "sadece evet evettir" sloganıyla tanınan, yasanın da önemini bir kez daha hatırlattı.

¹ https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1339/Asmin+Kavas_+Dr.

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazarına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

Peki, nedir bu "Sadece evet evettir" Yasası"? Birçok ülkede (İspanya, İsveç, Almanya, Kaliforniya) farklı şekillerde kabul edilen yasa, temel olarak cinsel ilişkide bulunan kişilerden her ikisinin de açıkça rıza göstermesini zorunlu kılan bir düzenlemedir. En son 2022 yılında İspanya tarafından kabul edilen yasa (Solo sí es sí), İspanya Hükümeti'nce, temel olarak rızaya dayalı olmayan her türlü cinsel ilişkiyi tecavüz olarak sınıflandıran bir durum olarak kabul ediliyor. Başka bir ifadeyle yasa, cinsel ilişkinin sadece açık bir onayla meşru olduğu anlamına geliyor. Bu, bir kişinin pasif olmasının veya direnç göstermemesinin, açık bir onay anlamına gelmediğini vurgular. İspanya'da bu yasa, ülkede bir dizi yüksek profilli cinsel saldırı davasının ardından tartışma konusu oldu. Özellikle "La Manada" (Sürü) adlı bir grup erkeğin 2016'da Pamplona'da bir kadına yönelik cinsel saldırı davası, ülke genelinde büyük tepkilere neden oldu. Bu olay, yargı sistemindeki cinsiyetçi önyargılar ve cinsel suç yasalarındaki eksikliklere dikkat çekti ve 2018'de İspanya, "sadece evet evettir" ilkesini benimseyerek cinsel suç yasalarını sıkılaştırdı. Bu değişiklikler, birçok aktivist ve hukukçunun daha sıkı cinsel suç yasaları talep etmesi üzerine geldi. Ardından 2022'de kabul edilen yasayla birlikte, cinsel ilişkide bulunan her iki tarafın da açıkça rıza göstermesi şartı kabul edildi. Yani, eğer bir taraf açık bir onay vermezse bu cinsel saldırı olarak kabul edilebilir. Bu, birçok ülkede cinsel suç yasalarında gözlemlenen "direnmek zorunda" anlayışının aksine bir yaklaşım olarak benimsendi. Bu yasa göz önünde bulundurulduğunda İspanyol Futbol Federasyonu Başkanı tarafından gerçekleştirilen olay, cinsel saldırı suçu teşkil ediyor gibi görünüyor. Ama yasanın bir yıldır uygulanmasının bazı zorlukları ortaya çıkarması, alınacak kararlar ilgili endişeleri ve soru işaretlerini de artırıyor. Yasada bulunan bazı teknik eksikler, son bir yıl içinde bu tür suçlardan hüküm giyen 74 mahkûmun tahliye edilmesine ve 721 mahkûmun cezasının indirilmesine yol açtı. Uzmanlar, yasanın taciz ile cinsel saldırıyı birbirinden ayırt etmemesi ve suçu geniş bir perspektiften ele almasının, ceza indirimlerinin ortaya çıkmasının temel sebebi olduğunu ifade ediyor ([Worldcruch, 2023](#)). Başka bir ifadeyle yasa, cinsel istismar ile tecavüz veya cinsel saldırı arasındaki yasal farkı kaldırıp, bu tür suçlar için belirlenen ceza yelpazesini genişletiyor. Bu kapsamda tecavüz suçu için verilen cezalar daha ağırlaştırılırken; diğer cinsel şiddet suçları için uygulanan cezaların daha hafifletildiğini söylemek yanlış olmayacak. Kamuoyunda tepkilere yol açan bu eşitsiz düzenleme ana koalisyon ortağı olan Sosyalist İşçi Partisi (PSOE), "Yasanın asıl amacı bu değil" diyerek yasada düzenleme yapılması adına yeni bir taslak oluşturdu. Ancak bu taslağı, koalisyonun küçük partneri Unidas Podemos ve muhalefetin sağ kanadındaki partilere kabul ettiremiyor. Bakalım bu durum üst düzey ceza mahkemesinin kararını ne yönde şekillendirecek?

Yukarıdaki örnek de gösteriyor ki toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı, sporda fırsatların ve ödüllerin cinsiyet temelli değil, yetenek, çaba ve başarı temelli dağıtılmasını savunur. Bu sava karşılık, dünya genelinde sporda kadınların katılım oranlarına baktığımız zaman dikkat çekici cinsiyet dengesizlikleri ile karşılaşırız. Bu alanda (profesyonel seviyede), kadın sporcuların erkeklerle eşit fırsatlara, maaşlara veya medya temsiline sahip olmadığına dair birçok örnek bulunuyor. Özellikle futbol, basketbol, voleybol ve tenis gibi spor branşlarında kadın sporcuların erkek sporculara göre daha az kazandığı biliniyor. Ayrıca kadın futbolcuların büyük turnuvalardaki ödül paraları, erkeklerin turnuva ödüllerinin sadece bir kısmını oluşturuyor. Örneğin 2023 Kadınlar Dünya Kupası'nda kazanan takıma verilen ödül miktarı 60 milyon dolar iken 2022 Erkekler Dünya Kupası'nda kazanan takıma verilen miktar 440 milyon dolar. Bu, aralarında 380 milyon dolarlık önemli bir farka işaret ediyor ([Economic Times, 2022](#)). Yine Kadınlar Ulusal Basketbol Ligi (WNBA) oyuncularını, Ulusal Basketbol Ligi (NBA) oyuncularının maaşlarının sadece küçük bir yüzdesini kazanıyor. Bunun yanında bazı spor dallarında,

kadınların yarışmaları erkeklere göre daha kısa veya daha az zorlu olabiliyor, bu da kadın sporcuların yeteneklerinin tam olarak tanınmadığı anlamına geliyor. Örneğin, Uluslararası Tenis Federasyonu'nun düzenlediği dört ana profesyonel tenis turnuvası olan Grand Slam'da erkekler beş set üzerinden mücadele ederken kadınlar sadece üç sette yarışıyorlar. Bunun yanında yönetim ve koçluk pozisyonlarındaki cinsiyet dengesizliği de spordaki cinsiyet eşitsizliğinin yapısal bir sorun olduğunu ortaya koyuyor. Örneğin dünya futbolunun en üst yönetim organı olan FIFA'nın Yönetim Kurulu'nda kadın üye sayısı oldukça sınırlı. 2016'da FIFA'nın 37 üyeli Yönetim Kurulu'nda sadece 6 kadın üye bulunuyor. Bu, dünya futbolunun yönetiminde kadınların yetersiz temsil edildiğini gösteriyor ([FIFA, 2023](#)). Yine NBA'de 2021 sezonunda 30 takımın baş antrenörlerinden sadece 5'i kadın ([NBA, 2023](#)). 2021 yılında Dünya Atletizm Şampiyonası'nda ise ulusal delegasyonların başkanlarının sadece yüzde 15'i kadın. Bu sayısal veriler, sporun üst düzey yönetim ve koçluk pozisyonlarında cinsiyet eşitsizliğinin hala ciddi bir sorun olduğuna işaret ediyor. Ülkemizde de spordaki toplumsal cinsiyet dengesizliği endişe verici bir şekilde artış gösteriyor. İstatistikler, spordaki kadın-erkek eşitsizliğinin giderek derinleştiğini ortaya koyuyor. En son 2021 yılında Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneği (KASFAD) tarafından yapılan Türkiye'de Sporda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Raporu'na göre, ülkemizde kadın nüfusunun sadece yüzde 7'si lisanslı sporcu ([KASFAD, 2021](#)). Bu, mevcut çabaların yüzeye yönelik olduğunu ve kadınların sporda yeterli ölçüde temsil edilmediğini bir kez daha gösteriyor. Rapora göre, Türkiye'de spor federasyonuna kayıtlı toplam lisanslı sporcu sayısında kadın sporcu oranı yüzde 34,84 (4.001.245) iken; erkeklerde bu oran yüzde 65,16 (7.482.159). Başka bir ifadeyle ülkemizde lisanslı erkek sporcular, lisanslı kadın sporcuların neredeyse iki katı. Yine rapora göre faal sporcu kategorisinde resmi yarışmalara katılan toplam sporcu sayısında kadın oranı yüzde 36,65 (151.796) iken; erkeklerde bu oran yüzde 63,35 (262.328).

Şekil 1: Spor federasyonlarına bağlı faal kadın ve erkek sporcu sayıları ve oranlar

Spor dalları	Kadın (n)	Kadın (%)	Erkek (n)	Erkek (%)	Toplam
Atıcılık ve Avcılık	755	24,80	2289	75,20	3.044
Atletizm	9.583	38,37	15.394	61,63	24.977
Badminton	3.014	42,52	4.075	57,48	7.089
Basketbol	5.758	23,88	18.351	76,12	24.109
Bedensel Engelliler	197	18,50	868	81,50	1.065
Bilardo	1.014	12,20	7.295	87,80	8.309
Binicilik	1.172	59,22	807	40,78	1.979
Bisiklet	1.564	15,03	8.843	84,97	10.407
Bocce, Bowling ve Dart	1.187	39,27	1.836	60,73	3.023
Boks	3.043	22,32	10.593	77,68	13.636
Briç	9	4,69	183	95,31	192
Buz Hokeyi	14	35,00	26	65,00	40
Buz Pateni	327	69,87	141	30,13	468
Jimnastik	7.588	73,43	2.745	26,57	10.333
Curling	70	53,44	61	46,56	131
Dağcılık	3.837	35,03	7.117	64,97	10.954
Dans Sporları	28	77,78	8	22,22	36
Eskrim	931	45,44	1.118	54,56	2.049
E-Spor	1.522	37,84	2.500	62,16	4.022
Geleneksel Türk Okçuluğu	1.818	40,23	2.701	59,77	4.519
Geleneksel Spor Dalları	502	14,79	2.893	85,21	3.395
Gelişmekte Olan Spor Branşları	278	35,64	502	64,36	780
Golf	414	29,49	990	70,51	1.404
Görme Engelliler	388	21,01	1.459	78,99	1.847
Güreş	602	4,88	11.730	95,12	12.332
Halk Oyunları	2.144	53,00	1.901	47,00	4.045
Halter	488	27,02	1.318	72,98	1.806
Hava Sporları	344	17,61	1.609	82,39	1.953
Hentbol	1.616	44,44	2.020	55,56	3.636
Herkes İçin Spor	1.704	35,73	3.065	64,27	4.769
Hokey	5	55,56	4	44,44	9
İşitme Engelliler	123	24,85	372	75,15	495
İzcilik	4.469	39,12	6.955	60,88	11.424
Judo	3.982	39,35	6.138	60,65	10.120
Kano	244	30,50	556	69,50	800
Karate	9.822	42,62	13.222	57,38	23.044
Kayak	256	35,51	465	64,49	721
Kaykay	36	17,91	165	82,09	201
Kızak	10	38,46	16	61,54	26
Kick Boks	9.569	30,81	21.486	69,19	31.055
Kürek	624	41,27	888	58,73	1.512
Masa Tenis	861	38,85	1.355	61,15	2.216
Modern Pentatlon	430	43,09	568	56,91	998
Motosiklet	109	9,93	989	90,07	1.098
Muay Thai	3.739	31,42	8.160	68,58	11.899
Okçuluk	2.607	44,87	3.203	55,13	5.810
Oryantiring	245	39,33	378	60,67	623
Otomobil Sporları	108	9,60	1.017	90,40	1.125
Özel Sporcular	268	31,90	572	68,10	840
Rafting	107	31,20	236	68,80	343
Ragbi	670	28,71	1.664	71,29	2.334
Satranç	4.851	28,31	12.286	71,69	17.137
Sualtı Sporları	757	33,76	1.485	66,24	2.242
Sutopu	6	20,00	24	80,00	30
Taekwondo	32.058	48,13	34.556	51,87	66.614
Tenis	7.812	43,40	10.187	56,60	17.999
Triatlon	1.081	26,20	3.045	73,80	4.126
Voleybol	7.970	75,52	2.584	24,48	10.554
Vücut Geliştirme ve Fitness	910	19,54	3.747	80,46	4.657
Wushu Kung-Fu	4.389	36,39	7.671	63,61	12.060
Yelken	1.638	31,06	3.636	68,94	5.274
Yüzme	129	33,16	260	66,84	389
Toplam	151.796	36,65	262.328	63,35	414.124

Kaynak: Türkiye'de Sporda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Raporu,2021

Şekil 1'e göre, Türkiye'de faal kadın sporcu sayısının en yüksek olduğu ilk 5 spor dalı ise voleybol, kick boks, atletizm, karate ve Taekwondo'dur. Kadın sporcu sayısının en az olduğu ilk 5 spor dalı ise briç, buz hokeyi, kayak, kızak ve sutopudur. Rapora göre, spor federasyonlarının yönetim kurullarında kadın temsili de oldukça sınırlıdır. Spor federasyonlarının yönetim kurullarında kadın üye sayısı 67 (%7,37) iken; erkek üye sayısı 842 (%92,63)'dir. Bunun yanında yönetim kurullarında kadın üye bulunmayan spor federasyonlarının oranı ise yüzde 39, 34.

Bu vahim tabloya rağmen geçtiğimiz pazar günü Türkiye A Milli Kadın Voleybol Takımı, 2023 CEV Avrupa Şampiyonu oldular. Türkiye bu son zaferle birlikte ilk kez hem Avrupa şampiyonluğunu elde etti, hem de dünya genelinde en üstün performans sergileyen kadın voleybol takımı unvanını kazandı. Başarılı performans sergileyen voleybol takımı sporcuları, bu kazanım öncesinde ve sonrasında cinsel tercihleri ve kıyafetleri gibi kişisel özellikleri nedeniyle ayrımcılığa ve eleştiriye maruz kaldılar. Geleneksel aile yapısını tehdit ettiği iddiaları, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği kavramlarına yer vermesi nedeniyle Türkiye'nin 2021 yılında İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi sonrasında, bu alana yönelik saldırılar daha da kuvvetlendi. Ancak Filenin Sultanları sporu, bu tür önyargılara karşı mücadelede güçlü bir platform olarak kullandılar. Yani A Milli Kadın Voleybol Takımı, yapılan tüm bu eleştirilere rağmen uluslararası arenada önemli başarılar elde ettiler. Eleştiriler, takımın daha iyiye ulaşmak için çalışmasını teşvik etti, aynı zamanda motivasyonlarını ve birlik duygularını da güçlendirdi. Başka bir ifadeyle A Milli Kadın Voleybol Takımı kazandığı zaferle sporda cinsiyetçi söylemlere karşı üstün bir başarı sağlayarak farkındalık yaratma ve değişimi teşvik etme konusunda önemli rol oynadı.

Kadınların sporla ilk teması 19. yüzyıla uzanıyor. Tarihsel süreçte spor dünyasında yer bulma mücadelesi veren kadınlar, pek çok cinsiyetçi bariyerle karşı karşıya kaldılar. Ancak, kararlılıkla bu engellerin birçoğunu aştılar ve zamanla sporun ayrılmaz bir unsuru oldular. 1895 yılında Britanya Bayanlar Futbol Kulübü'nün kurulması, kadın futbolunun tarihi açısından belirleyici bir adım olarak görüldü. 1900 Paris Olimpiyatları, kadın sporcuların uluslararası sahnede yer edinmeleri için bir dönüm noktasıydı. Bu katılım, olimpiyatlarda kadınlar için yeni kapıların açılmasına vesile oldu. 20. yüzyıl, kadın sporcuların sahada ve saha dışında daha görünür hale geldiği ve temsil edildiği bir dönemi işaret etti. Ancak bu 100 yılı aşkın süre zarfında verilen mücadeleye rağmen, istatistikler kadınların spor alanında toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde erkeklerle aynı erişim, olanak ve temsil gücüne sahip olmadıklarını açıkça ortaya koyuyor. Tüm bu sonuçlar gösteriyor ki sporda toplumsal cinsiyet eşitliği, üzerine eğilimesi gereken ve potansiyel bir dönüşüm fırsatı sunan önemli bir konu. Özellikle A Milli Kadın Voleybol Takımı'nın kazandığı zafer üzerinden bu yorumu yapmak oldukça anlamlı. Bu takım, sadece sporcu kimlikleriyle değil, aynı zamanda kadın kimlikleriyle de birçok zorlukla başa çıkmak zorunda kaldı. Elde ettikleri başarı, sadece saha içerisinde değil, saha dışında da kadınların neler başarabileceğinin canlı bir örneği oldu. Aynı zamanda, kadın sporcuların maruz kaldığı önyargıları, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve cinsiyetçi yaklaşımları da gündeme getirdi. Şimdi, bu zaferin ardından toplum ve spor kuruluşları için bu konuda ciddi adımlar atma ve gerçek bir dönüşümü tetikleme fırsatı doğdu. Başka bir ifadeyle A Milli Kadın Voleybol Takımı'nın başarısı, kadınların spor alanında ne kadar değerli ve etkili olabileceğini gösteriyor. Bu, toplumsal cinsiyet eşitliği için atılacak adımların sadece etik veya ideolojik bir zorunluluk değil, aynı zamanda sporun genel kalitesini ve çeşitliliğini artırma potansiyeline sahip olduğunu da ortaya koyuyor. Spor federasyonları, kulüpler ve hatta seyirciler için, bu momentumu

değerlendirip kadınların sporda daha fazla temsil edilmesi ve desteklenmesi yönünde politikalar geliştirmek, uzun vadede hem sporun hem de toplumun yararına olacaktır.